

Literaire bijlage bij Mijn weekblad

De aantrekkingskracht van verre en vooral vreemde landen op romantische schrijvers leidde in Engeland tot een paar vermakelijke boeken. Ze werden geschreven door *James Justinian Morier* (1780 – 1849), de zoon van een Britse consul in Turkije. Zelf trad hij ook in diplomatieke dienst. Hij verwierf een positie als zaakgelastigde in Teheran. Zijn reisverslagen kregen veel lezers en ook zijn romans, die in het Oosten speelden, waren populair. Met *The adventures of Hajji Baba* heeft hij echter eeuwige roem verworven. Het eerste deel over de avonturen van zijn held in Perzië, verscheen in 1824, het tweede deel speelde in Engeland en verscheen in 1828. Het staat integraal op Internet in de fraaie website <http://hajji.netfirms.com>.

1828

James Morier - *The adventures of Hajji Baba of Ispahan*

De held en de ik-figuur van het verhaal is een typische Perzische avonturier, soms een beste kerel, meestal een bedrieger. Twaalf ambachten dertien ongelukken is zijn levenslot, als barbier, waterdrager, pijpenverkoper, derwijs, bediende van een arts, helper van de beul, rover en schrijver. Vindingrijk is hij steeds als hij zijn schelmenstreken moet rechtvaardigen. Een fragment kan dit illustreren:

‘Een van de eerste voorwerpen waarop ik het oog liet vallen ter bevordering van mijn plan om te vluchten, was het geld, dat was ingenaaid in het opvulsel van de tulband van mijn vroegere meester. Die tulband was echter in een hoek van de vrouwen-tent gegooid en daar mocht ik uiteraard niet komen. Het vergde dus veel vernuft om er de hand op te kunnen leggen zonder verdenking te wekken. Nu had ik enige reputatie als barbier en de mannen in het kamp zagen me graag, maar in Perzië waren een barbier ook chirurgijn. Behalve scheren en masseren in het bad, kon hij aderlaten, tanden trekken en een gebroken been spalken. De Banou, de eerste vrouw van de sultan, die mij al eens vriendelijke blikken had toegeworpen, kwam tot de ontdekking dat ze een aderlating nodig had en ze zond een deputatie om mij te verzoeken haar die dienst te bewijzen. Dit beschouwde ik als een goede gelegenheid om het voorwerp van mijn zorg te bemachtigen. Het viel me in dat ik die operatie kon gebruiken voor mijn doel.

Terwijl ik de pols van de patiënt nog eens voelde, stelde ik vast dat dit een gecompliceerd geval was, dat het bloed niet op de grond zou mogen vloeien, maar ergens in moest worden opgevangen. Dit vreemde voorstel van mij veroorzaakte bij de vrouwen meteen veel protesten, maar de Banou raakte door deze afwijking van de gebruikelijke praktijk nu juist overtuigd van mijn grotere bekwaamheid. Na veel vieren en vijven wordt uiteindelijk de tulband van de ouwe Emir voor dat doel tevoorschijn gehaald. Ik wilde beginnen met de aderlating, maar toen mijn patiënt het pennenmesje zag, de tulband eronder om haar bloed op te vangen en de angstige gezichten om haar heen, werd ze bang en weigerde ze mij toe te staan hiermee door te gaan. Vrezend dat ik toch nog mijn buit zou mislopen, trok ik een scherpzinnig gezicht. Ik voelde haar pols en zei dat haar verweer vergeefs was, want dat het haar lot was te bloeden en dat zij net als iedereen wel wist dat niets kon tegenhouden wat vanaf het begin van de wereld was voorgeschreven. Het zou een grote zonde zijn zich tegen de wetten van de Voorzienigheid te verzetten. Dus stak ze naar ontblote arm naar voren en ontving een flinke snee van mijn pennenmesje. Het bloed werd opgevangen en toen de operatie voorbij was, bepaalde ik dat het bloed op enige afstand buiten het kamp moest worden gebracht. Niemand ander dan ikzelf mocht erbij komen, omdat anders het kwaad, dat door de bloeding uit het lichaam van de patiënt was gestroomd, weer naar haar kon terugkeren. Ik wachtte tot het nacht was en iedereen sliiep, en scheurde toen vol verwachting het linnen open en vond tot mijn grote vreugde de vijftig dukaten, die ik meteen verborg op een nabijgelegen plaats, waarna ik een gat groef voor de tulband, die ik ook verborg. De volgende morgen vertelde ik de Banou, dat ik een paar wolven rond de tenten had zien zwerven en dat ik haar bloed dus maar had begraven zodat er niets verkeers mee kon gebeuren. Dit scheen haar tevreden te stellen en als beloning voor mijn goede dienst zond ze mij een schotel die ze eigenhandig had gemaakt, bestaande uit geroosterd lamsvlees, gevuld met rijst en rozijnen, met tevens een schaal zure melk met zout. Ik moet bekennen, dat ik eenmaal in het bezit van de vijftig dukaten, teruggacht aan mijn vroegere meester, die met zijn kamelen een droefgeestig leven in de bergen leidde, terwijl ik in betrekkelijke weelde leefde. Half en half besloot ik het geld aan hem terug te geven, maar na een tijdje overtuigde ik mijzelf van het tegendeel. ‘Als ik niet zo slim was geweest,’ zei ik, ‘was het geld voorgoed verloren gegaan. In zijn nieuwe beroep zou hij er toch weinig aan hebben. Laat ik het maar houden, immers, het was zijn lot het te verliezen, het mijne om het terug te krijgen.’